

**ДОВІДКА**  
**за результатами моніторингу рівня сформованості читацької та мовленнєвої**  
**компетентностей учнів 1–4 класів у контексті вимог Нової української школи та**  
**проєкту «Інтелект України»**

Згідно з планом роботи закладу освіти на 2025/2026 навчальний рік, протягом грудня 2025 р. було проведено комплексне вивчення стану викладання та рівня навчальних досягнень учнів початкової ланки з навчання грамоти, української мови та читання. Метою моніторингу стало визначення ефективності впровадження інтерактивних методів навчання, оцінка динаміки формування читацьких навичок та аналіз культури усного й писемного мовлення здобувачів освіти.

Джерельною базою аналізу слугували звіти класоводів, результати зрізів техніки читання, а також спостереження за активністю дітей під час групової та індивідуальної роботи.

У 2025–2026 н.р. предмети мовно-літературної галузі викладають такі вчителі:

| № з/п | ПІБ учителя                    | Пед. стаж | Кваліфікаційна категорія, звання  | У яких класах працює |
|-------|--------------------------------|-----------|-----------------------------------|----------------------|
| 1     | Ситник Валентина Володимирівна | 31        | Перша                             | 1-А                  |
| 2     | Чорна Надія Сергіївна          | 13        | Спеціаліст                        | 1-Б                  |
| 3     | Антонцева Оксана Миколаївна    | 34        | 11 тар. Розр.,<br>Старший учитель | 1-В                  |
| 4     | Черватюк Наталія Олександрівна | 7         | Перша                             | 1-Г                  |
| 5     | Шапа Ольга Володимирівна       | 22        | Вища                              | 2-А                  |
| 6     | Семиборода Віола Анатоліївна   | 15        | Друга                             | 2-Б                  |
| 7     | Лобань Світлана Володимирівна  | 37        | Вища, старший<br>учитель          | 2-В                  |
| 8     | Іваненко Тамара Григорівна     | 29        | Вища,<br>учитель-методист         | 3-А                  |
| 9     | Бузоверя Вікторія Вікторівна   | 8         | Друга                             | 3-Б                  |
| 10    | Хорунжа Лариса Анатоліївна     | 28        | Вища                              | 4-А                  |
| 11    | Разініна Тетяна Михайлівна     | 17        | Перша                             | 4-Б                  |
| 12    | Храмогіна Анна Валентинівна    | 5         | Друга                             | 4-В                  |

Методичний супровід та координацію діяльності здійснює керівник методичної комісії — Шапа Ольга Володимирівна.

Освітній процес у ліцеї організовано відповідно до Типових навчальних планів і програм, затверджених Міністерством освіти і науки України.

Матеріальна база кабінетів ліцею задовільна: у них зібрано велику кількість методичної літератури, посібники, роздатковий матеріал, дослідницькі набори, тематичні папки тощо. Весь матеріал систематизований та відповідає сучасним вимогам. При підготовці до занять педагоги користуються різноманітною додатковою літературою, обізнані з вимогами програм та методичними рекомендаціями щодо викладання предмета у поточному навчальному році.

Відповідно до освітньої мережі закладу, класи 1-А, 2-А та 4-А навчаються за методикою всеукраїнського освітнього проєкту «Інтелект України», що передбачає інтегрований підхід до навчання, посилену дослідницьку діяльність та використання спеціалізованих дослідницьких наборів і тематичних папок, зазначених вище. Решта класів (1-Б, 1-В, 1-Г, 2-Б, 2-В, 3-А, 3-Б, 4-Б, 4-В) працюють за типовою освітньою програмою НУШ без додаткового компонента цього проєкту. Цю обставину варто враховувати під час порівняння результатів паралельних класів, оскільки відмінності в темпі читання та виконанні завдань частково можуть бути зумовлені різницею в освітніх моделях, а не лише якістю викладання.

Усі вчителі дотримуються принципів особистісно-орієнтованого навчання, використовують активні та інтерактивні форми (робота в парах, малих групах, ігрові ситуації). Здобувачам освіти пропонуються завдання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Оцінювання результатів навчання у 1–2 класах має формувальний характер і здійснюється вербально, що передбачає залучення дітей до самоконтролю. Для здобувачів освіти 3–4-х класів застосовується як формувальне, так і підсумкове оцінювання. Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання і триває постійно, орієнтуючи вчителя на спостереження за поступом кожного здобувача освіти.

Перевірка класних журналів показала, що записи ведуться державною мовою, чітко та вчасно. Теми занять відповідають календарному плануванню, що свідчить про повне виконання навчальних програм. Кількість діагностувальних робіт відповідає вимогам. Обсяг домашніх завдань не перевищує вікові норми, проте в окремих випадках вчителям слід активніше фіксувати завдання творчого та індивідуального характеру.

#### **Результати перевірки техніки читання**

У грудні 2025 року в рамках моніторингу рівня сформованості читацької компетентності додатково було перевірено техніку читання учнів усіх класів початкової школи (1–4-х). Перевірялися спосіб читання (за складами, цілими словами або групами слів), темп читання (кількість слів за хвилину) та розуміння прочитаного тексту. Орієнтовні нормативи темпу читання на I семестр відповідного класу: 1 клас — 20–30 слів/хв, 2 клас — 35–45 слів/хв, 3 клас — 65–70 слів/хв, 4 клас — 80–85 слів/хв. У складі окремих класів навчаються учні з особливими освітніми потребами (ООП): 1-Б — 2 учні, 2-В — 1 учень, 3-Б — 1 учень, 4-Б — 2 учні. Результати цих учнів оцінюються відповідно до індивідуальної освітньої програми, тож наведені нижче середні показники цих класів варто інтерпретувати з урахуванням цієї обставини, а не лише як індикатор якості викладання.

| Клас | К-сть учнів | Темп читання, слів/хв | Норма на I семестр, слів/хв | Розуміє, % | Частково розуміє, % | Не розуміє, % |
|------|-------------|-----------------------|-----------------------------|------------|---------------------|---------------|
| 1-А  | 26          | 26,1                  | 20–30                       | 61,5       | 26,9                | 11,5          |
| 1-Б  | 20          | 17,4                  | 20–30                       | 50,0       | 45,0                | 5,0           |
| 1-В  | 22          | 22,4                  | 20–30                       | 27,3       | 27,3                | 45,5          |
| 1-Г  | 23          | 19,5                  | 20–30                       | 43,5       | 43,5                | 13,0          |
| 2-А  | 25          | 65,1                  | 35–45                       | 100,0      | 0,0                 | 0,0           |
| 2-Б  | 25          | 66,1                  | 35–45                       | 80,0       | 16,0                | 4,0           |
| 2-В  | 23          | 43,3                  | 35–45                       | 69,6       | 30,4                | 0,0           |
| 3-А  | 29          | 60,9                  | 65–70                       | 100,0      | 0,0                 | 0,0           |
| 3-Б  | 31          | 73,2                  | 65–70                       | 71,0       | 22,6                | 6,5           |
| 4-А  | 28          | 90,4                  | 80–85                       | 71,4       | 21,4                | 7,1           |
| 4-Б  | 22          | 81,2                  | 80–85                       | 54,5       | 31,8                | 13,6          |
| 4-В  | 27          | 84,4                  | 80–85                       | 55,6       | 33,3                | 11,1          |

У 1-х класах темп читання в цілому відповідає віковій нормі (20–30 слів/хв), за винятком 1-Б класу, де середній показник (17,4 слова/хв) є нижчим за нормативний; варто враховувати, що у складі цього класу навчаються 2 учні з ООП, результати яких впливають на середній показник паралелі. Найвищий рівень повного розуміння прочитаного (61,5%) показав 1-А клас, який працює за методикою проєкту «Інтелект України». Найбільшу тривогу викликає рівень розуміння прочитаного в 1-В класі: лише 27,3% учнів повністю розуміють прочитаний текст, тоді як 45,5% — не розуміють, що є найвищим показником нерозуміння серед усіх класів закладу. У 1-А та 1-Б класах частка учнів, які не розуміють прочитаного, істотно менша (11,5% та 5% відповідно).

У 2-х класах спостерігається значна неоднорідність результатів між паралелями. Учні 2-А (клас проєкту «Інтелект України») та 2-Б класів демонструють темп читання (65,1 та 66,1 слова/хв відповідно), що суттєво перевищує нормативний показник (35–45 слів/хв) для І семестру, за повного або майже повного розуміння прочитаного (100% та 80%). Оскільки подібний результат показує і 2-Б клас, який навчається за типовою програмою, високі показники цієї паралелі не можна пояснити лише методикою проєкту. Натомість у 2-В класі середній темп становить лише 43,3 слова/хв — це в межах норми, але істотно нижче за показники обох паралельних класів; частково на цей показник впливає й те, що в класі навчається 1 учень з ООП, проте навіть з огляду на це клас потребує додаткової уваги до формування навички читання.

Результати перевірки техніки читання в 3-х класах узгоджуються з даними діагностувальних робіт з мовно-літературної галузі. У 3-Б класі темп читання (73,2 слова/хв) перевищує нормативний показник (65–70 слів/хв), однак розуміння прочитаного дещо неоднорідне: 71% учнів розуміють текст повністю, 22,6% — частково, 6,5% — не розуміють. У 3-А класі темп читання (60,9 слова/хв) дещо нижчий за нормативний, хоча всі обстежені учні зафіксовані як такі, що розуміють прочитаний текст.

У 4-х класах найвищі показники техніки читання демонструє 4-А клас (90,4 слова/хв, 71,4% повного розуміння) — це клас проєкту «Інтелект України», тож його перевагу варто розглядати з урахуванням іншої освітньої моделі, а не лише як наслідок якості викладання в паралелі. Показники 4-Б (81,2 слова/хв, 54,5% розуміння) та 4-В (84,4 слова/хв, 55,6% розуміння), які навчаються за типовою програмою, є близькими між собою й обидва відповідають нормі (80–85 слів/хв) за темпом, хоча мають невисокий відсоток повного розуміння прочитаного; у 4-Б варто також враховувати, що в класі навчаються 2 учні з ООП. Водночас саме за результатами діагностувальної роботи з мовно-літературної галузі 4-Б клас показав суттєво нижчі результати з побудови зв'язних висловлювань та грамотності письма порівняно не лише з 4-А, а й з 4-В; навіть з урахуванням учнів з ООП цей розрив є значним і підтверджує необхідність посиленої індивідуальної роботи з рештою учнів класу в II семестрі.

У грудні 2025 року відповідно до плану роботи закладу було проведено комбіновані діагностувальні роботи з мовно-літературної галузі в паралелях 3-х та 4-х класів. Основна мета моніторингу полягала у комплексному визначенні рівня сформованості ключових компетентностей учнів: читацької, мовної, мовленнєвої та логіко-аналітичної. Проведення аналізу дозволило встановити якість засвоєння навчального матеріалу згідно з вимогами Державного стандарту НУШ, оцінити здатність школярів застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях та визначити стратегію подальшої індивідуалізації освітнього процесу в II семестрі.

### **Результати діагностування в 3-х класах**

Комбінована діагностувальна робота з мовно-літературної галузі була проведена 16 грудня 2025 року в 3-А та 3-Б класах. Основна мета роботи полягала у визначенні рівня сформованості знань, умінь і навичок учнів з основних видів мовленнєвої діяльності відповідно до вимог навчальної програми. Проведення аналізу дало змогу виявити сильні сторони та труднощі у засвоєнні матеріалу, оцінити здатність учнів застосовувати мовні правила на практиці, а також підготувати підґрунтя для подальшої індивідуалізації освітнього процесу.

Під час роботи перевірявся комплексний рівень підготовки учнів за кількома напрямками. По-перше, це читацька компетентність: уміння усвідомлено читати художній текст, розуміти його зміст, визначати головну думку та робити висновки на основі прочитаного. По-друге, мовна компетентність: знання орфографічних правил, уміння розпізнавати частини мови за запитаннями та добирати синоніми. По-третє, комунікативна компетентність: здатність будувати зв'язні письмові висловлювання, формулювати та обґрунтовувати власну думку. Також оцінювалися логічні вміння через аналіз вчинків персонажів і встановлення причинно-наслідкових зв'язків, а також творчі здібності під час написання мінітвору.

У дослідженні взяли участь по 31 учню з кожного класу (у 3-Б класі серед них — 1 учень з ООП, результати якого враховано в загальній статистиці класу). Нижче наведено порівняння результатів за основними характеристиками навчальних досягнень. Порівняльна таблиця результатів (у %)

| Характеристика досягнень                                                                                                                                                                          | Клас | Високий | Достатній | Середній | Початковий |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------|-----------|----------|------------|
| Визначає фактичний зміст, тему, основну думку, пояснює причинно-наслідкові зв'язки сприйнятого на слух висловлювання, уточнює інформацію, ставить доцільні запитання                              | 3-А  | 90%     | 10%       | 0%       | 0%         |
|                                                                                                                                                                                                   | 3-Б  | 90%     | 10%       | 0%       | 0%         |
| Аналізує прочитаний текст, висловлює та обґрунтовує власне ставлення щодо прочитаного, формулює висновки                                                                                          | 3-А  | 45%     | 29%       | 16%      | 10%        |
|                                                                                                                                                                                                   | 3-Б  | 55%     | 19%       | 16%      | 10%        |
| Будує зв'язні висловлювання (розповідь, опис, міркування, есе, діалог) в усній і письмових формах, володіє монологічною та діалогічною формами мовлення, дотримується правил культури спілкування | 3-А  | 22%     | 46%       | 13%      | 19%        |
|                                                                                                                                                                                                   | 3-Б  | 32%     | 36%       | 13%      | 19%        |
| Пише розбірливо, дотримується граматичних та орфографічних норм, перевіряє та редагує написане                                                                                                    | 3-А  | 45%     | 23%       | 13%      | 19%        |
|                                                                                                                                                                                                   | 3-Б  | 55%     | 13%       | 13%      | 19%        |
| Досліджує мовні одиниці та явища, використовує їх для вдосконалення мовлення                                                                                                                      | 3-А  | 44%     | 25%       | 22%      | 9%         |
|                                                                                                                                                                                                   | 3-Б  | 64%     | 15%       | 12%      | 9%         |

Учні обох класів продемонстрували високий рівень навичок аудіювання, успішно визначаючи фактичний зміст та головну думку почутого. Більшість здобувачів освіти правильно виконали завдання на перевірку читацьких умінь та успішно впоралися з лексичними вправами, зокрема щодо добору синонімів та визначення частин мови за

запитаннями. Також зафіксовано належну якість списування тексту з пропусками та чітке дотримання учнями інструкцій вчителя під час виконання роботи.

Найбільші складнощі викликало завдання з побудови зв'язних письмових висловлювань, де значна частина учнів (19%) показала початковий рівень. У творчих роботах спостерігалася недостатня повнота викладу думок та труднощі з розгорнутим обґрунтуванням власного ставлення до прочитаного. Також виявлено помилки у написанні слів із чергуванням голосних е/и в коренях та порушення правил переносу слів. У 3-А класі зафіксовано нижчий показник високого рівня у дослідженні мовних одиниць порівняно з 3-Б класом.

Результати діагностувальної роботи свідчать про загалом достатній рівень засвоєння учнями 3-х класів навчального матеріалу з української мови. Діти виявили вміння працювати з текстом та виконувати мовні завдання, проте виявлені недоліки в орфографії та розвитку зв'язного мовлення потребують цілеспрямованої корекції у другому семестрі.

#### Результати діагностування в 4-х класах

Комбінована діагностувальна робота з мовно-літературної галузі у 4-х класах за I семестр 2025-2026 навчального року проводилися у грудні. Головною метою робіт було визначення рівня сформованості читацької, мовленнєвої та мовної компетентностей учнів відповідно до вимог Державного стандарту НУШ. Педагоги ставили за мету перевірити вміння працювати з художнім текстом, аналізувати його зміст, застосовувати теоретичні знання на практиці та виявити прогалини для подальшої корекції навчального процесу.

Під час діагностування оцінювався комплекс навичок, що включав читацьку компетентність (усвідомлене читання, визначення жанру твору, знаходження інформації), мовленнєву компетентність (вміння відповідати на запитання та створювати власні письмове висловлювання на 3-4 речення) та мовну компетентність (визначення граматичної основи, робота з коренем слова, добір спільнокореневих слів та знання чергування звуків). Також особлива увага приділялася логіко-аналітичним вмінням, зокрема здатності формулювати висновки та аналізувати вчинки персонажів. У 4-Б класі серед учасників діагностування — 2 учні з ООП; їхні результати оцінено відповідно до індивідуальної освітньої програми та враховано в загальній статистиці класу.

| Характеристика досягнень                                                                                                                                                                          | Клас | В (%) | Д (%) | С (%) | П (%) |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-------|-------|-------|-------|
| Визначає фактичний зміст, тему, основну думку, пояснює причинно-наслідкові зв'язки сприйнятого на слух висловлювання, уточнює інформацію, ставить доцільні запитання.                             | 4-А  | 83%   | 7%    | 7%    | 3%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-Б  | 76%   | 14%   | 7%    | 3%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-В  | 81%   | 13%   | 6%    | 0%    |
| Аналізує прочитаний текст, висловлює та обґрунтовує власне ставлення щодо прочитаного, формулює висновки                                                                                          | 4-А  | 72%   | 14%   | 7%    | 7%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-Б  | 95%   | 5%    | 0%    | 0%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-В  | 81%   | 10%   | 6%    | 3%    |
| Будує зв'язні висловлювання (розповідь, опис, міркування, есе, діалог) в усній і письмових формах, володіє монологічною та діалогічною формами мовлення, дотримується правил культури спілкування | 4-А  | 42%   | 38%   | 10%   | 10%   |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-Б  | 14%   | 43%   | 36%   | 7%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-В  | 62%   | 19%   | 13%   | 6%    |
| Пише розбірливо, дотримується граматичних та орфографічних норм, перевіряє та редагує написане                                                                                                    | 4-А  | 70%   | 13%   | 10%   | 7%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-Б  | 43%   | 34%   | 20%   | 3%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-В  | 58%   | 13%   | 23%   | 6%    |
| Досліджує мовні одиниці та явища, використовує їх для вдосконалення мовлення                                                                                                                      | 4-А  | 38%   | 48%   | 11%   | 3%    |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-Б  | 23%   | 34%   | 33%   | 10%   |
|                                                                                                                                                                                                   | 4-В  | 60%   | 16%   | 21%   | 3%    |

|                                                                                                                |     |     |     |     |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|-----|-----|-----|
| Переказує усно та письмово прочитаний/прослуханий твір із дотриманням логіки викладу та із творчим доповненням | 4-А | 42% | 29% | 29% | 0%  |
|                                                                                                                | 4-Б | 28% | 36% | 36% | 0%  |
|                                                                                                                | 4-В | 60% | 30% | 5%  | 5%  |
| Володіє повноцінною навичкою читання вголос і мовчки                                                           | 4-А | 46% | 43% | 7%  | 0%  |
|                                                                                                                | 4-Б | 45% | 32% | 9%  | 14% |
|                                                                                                                | 4-В | 58% | 35% | 0%  | 7%  |

Сильною стороною паралелі четвертих класів є високий рівень читацької компетентності: учні впевнено аналізують тексти та розуміють усну інформацію (найвищий показник у 4-Б — 95% та 4-А — 83%). Більшість школярів успішно інтерпретують зміст прочитаного та демонструють позитивну динаміку у володінні навичкою читання. У 4-А та 4-В класах також спостерігається належний рівень дотримання орфографічних норм.

Найбільші складнощі викликає побудова власних зв'язних висловлювань та переказів, де значна частина учнів має лише середній рівень (особливо у 4-Б — 36%). Також виявлено недостатній рівень вміння досліджувати мовні одиниці для вдосконалення власного мовлення. Окремі учні (до 14% у 4-Б) мають низький рівень навички читання, що негативно впливає на загальну грамотність та якість виконання письмових робіт.

Результати діагностування свідчать про переважно достатній та високий рівні підготовки учнів. Водночас виявлено необхідність посилення роботи над розвитком зв'язного мовлення, логікою побудови творчих текстів та грамотністю письма. У II семестрі вчителям рекомендовано зосередити увагу на вправах із редагування, творчих переказах та індивідуальній підтримці учнів, які мають початковий або середній рівні досягнень.

На основі аналізу обох паралелей виявлено, що загальною сильною стороною початкової школи є навичка сприйняття інформації та робота з готовим текстом. Учні 3-х та 4-х класів демонструють усвідомлене читання та вміння виокремлювати головне. Однак спільною "больовою точкою" залишається власне продукування тексту. Якщо в 3-х класах помилки частіше мають орфографічний характер (чергування е/и), то в 4-х класах додаються стилістичні помилки та недостатня глибина аргументації.

З метою ліквідації виявлених прогалин у II семестрі вчителям рекомендовано:

Для розвитку мовлення: впроваджувати щотижневі вправи на редагування текстів та написання есе за методикою "6 капелюхів" або "Прес".

Для покращення грамотності: акцентувати увагу на словниковій роботі та алгоритмах перевірки ненаголошених голосних, використовуючи інтерактивні вправи.

Для підвищення навички читання: використовувати стратегії "спрямованого читання" для учнів 4-Б класу, які мають низькі показники, а також посилити роботу з формування технічних навичок читання в 1-В та 2-В класах, де за результатами перевірки техніки читання зафіксовано найнижчі показники серед паралелей.

Для індивідуалізації: розробити індивідуальні картки корекції для 19% учнів 3-х класів та 7-14% учнів 4-х класів, які мають початковий рівень досягнень. Для учнів з ООП (1-Б, 2-В, 3-Б, 4-Б класи) індивідуалізація здійснюється окремо, відповідно до індивідуальної освітньої програми, і не входить до зазначених відсоткових показників.

Стан викладання української мови та рівень навчальних досягнень учнів 1–4-х класів за результатами I семестру оцінюється як достатній. Наявна позитивна динаміка у формуванні читацької компетентності, водночас перевірка техніки читання виявила окремі класи (1-В, 2-В, 4-Б), які потребують посиленої уваги вчителів та індивідуального супроводу в II семестрі. Основний вектор роботи у наступному півріччі має бути спрямований на подолання бар'єрів у письмовій комунікації та підвищення загальної грамотності учнів.